

Chanuka

Święto Świateł

(hebr.: *Chag ha-Orim*)

Mrok otulił całe miasteczko.
W oknach domów zaczynają zapalać się światła świec.
To pierwsza lampka zapłonęła na chanukiji.
Jutro będzie ich dwie, pojutrze trzy.... aż do ośmiu.
Żydzi na całym świecie rozpoczynają obchody Chanuki.

Chanuka - co to za święto?

Chanuka jest to Święto Poświęcenia i Odnowienia obchodzone na pamiątkę zdobycia i ponownego poświęcenia Świątyni Jerozolimskiej w 164 r. p.n.e.

Obchodzone jest przez osiem dni, począwszy od 25 dnia miesiąca kislew (listopad -grudzień), w tym roku od 28 listopada do 6 grudnia.

Najważniejszym rytuałem jest zapalanie świec (lampek) na świeczniku dziewięcioramiennym tzw. chanukiji. Pierwszego dnia zapala się jedną, drugiego dwie i tak do ośmiu. Dziewiąta świeca to szamasz (pomocnik), służy do zapalania świec chanukowych. Zapalaniu świec towarzyszy wypowiedanie błogostawieństw:

„Błogostawiony jesteś Panie, Boże nasz, Królu Wszechświata, który uświęciłeś nas swymi przykazaniami i przykazałeś nam zapalać światło Chanuki”

Chanuka podobnie, jak nasze Boże Narodzenie jest świętem radosnym i rodzinnym, oprócz zapalania świec, śpiewa się specjalne pieśni, spożywa potrawy smażone na oleju, dzieci otrzymują prezenty, grają w drejdra na gelty (czekoladowe monety), dorośli grają w karty.

Chanuka – geneza

W 167 r. p.n.e. Seleucydzi zdobyli Jerozolimę, w Świątyni Jerozolimskiej wybudowali ołtarz Zeusa. Wydane zostało prawo zakazujące Żydom praktykowanie własnej religii i zwyczajów. Wybuchło powstanie, które doprowadziło do zwycięstwa nad zdecydowanie potężniejszą armią i wyzwolenia Jerozolimy.

Przystąpiono do oczyszczenia świątyni. W ruinach odnaleziono tylko taką ilość oliwy, która mogła posłużyć do rozświetlenia świecznika świątynnego przez jeden dzień. I wtedy zdarzył się cud. Świecznik płonął przez osiem dni, czyli tyle, ile potrzeba było czasu na uzyskanie rytualnie czystej oliwy. Na cześć tego cudu zapala się chanukowe światła.

Chanukija

Chanukija to chanukowy świecznik dziewięcioramienny, w odróżnieniu od siedmioramiennej menorahy.

Chanuka w Pałacu Prezydenckim w Polsce

W 2006 r po raz pierwszy Prezydent RP Lech Kaczyński w Pałacu Prezydenckim razem z przedstawicielami Europejskiego kongresu Żydów zapalił chanukowe świece. Od tego czasu zwyczaj jest podtrzymywany (jedynie ceremonia nie odbyła się w 2019 r.)

Chanuka 2006

Chanuka 2020

Potrawy chanukowe

W potrawach chanukowych ważną rolę odgrywa oliwa, co jest upamiętnieniem chanukowego cudu. Wszystkie potrawy smażone są na głębokim tłuszczu.

Latkes – placki ziemniaczane

Faworki

Sufganijot – pączki nadziewane marmoladą posypane cukrem pudrem

Gra w drejdl

Drejdel to czworoboczny bączek z hebrajskimi literami: nun, gimel, hei, szin – od pierwszych liter słów „nes gadol haya sham” – „cud wielki był tam”. Znaczenie liter na potrzeby gry: nun – niszt (nic), gimel – ganc – całe, hei – halb (połowa), szin - szteln - połóż.

W Ameryce drejdel jest dyscypliną sportową.

Zasady gry:

Gracze kładą do puli ustalona liczbę monet, a następnie kolejno kręcą bączkiem. Jeśli wypadnie nun, to obracający bączkiem nic nie wygrywa. Gracz zgarnia całą pulę, jeśli wypadnie gimel, tylko połowę, jeśli wypadnie hei. Jedną monetę dokłada do puli, jeśli wypadnie szin.